

Zážitky
saleziánských misijných
DOBROvoľníkov

Nájdí ich tam, kde žiješ!

MARTINA HOMOLÁKOVÁ · 25. FEBRUÁR 2016

„Vy im dajte jesť!“ Túto vetu nachádzam snád' na každej strane v materiáloch našej ročnej prípravy misijného dobrovoľníka. Začala sa mi po necelom polroku tu akosi viac dostávať pod kožu.

Upršané a studené angolské sobotňajšie popoludnie. Sedím na domčeku snažiac sa chystať si materiál do školy, vedľa hrbky papierov na stole rozvoniava čerstvá káva, proti chladu som vyzbrojená od hlavy až po päty, teplé ponožky nesmú chýbať. Buch, buch...ozýva sa z našich plechových dverí. „No super“, hovorím si...kto už len v takom počasí sa sem hrnie. Buch, buch...znova! Otváram dvere a pred nimi na mňa, sediac na schodoch, pozerá 7-ročný chlapec. Moja pamäť na mená síce nepracuje veľmi efektívne, ale chalana poznám z nášho oratka. Sedí tam celý uzímený v kraťasoch a potrhanom tričku. Očami rýchlo sledujem, či má aspoň topánky. Žabky. Super. U väčšiny detí už aj to je luxus. Beriem jeho studené ruky do tých mojich, pýtajúc sa ho, čo tu robí v takom počasí. Nehovorí nič. A to vie počas oratka niekedy celkom riadne zlostiť. Iba na mňa pozerá. Hlavou mi bežia myšlienky, ktoré som počula už veľakrát počas našej prípravy alebo od nášho zodpovedného saleziána tu: nedá sa bohužiaľ

pomôcť každému, nie sme záchranári sveta, nemôžeme dávať deťom jedlo, lebo potom tu budeme mať každý deň zástupy hladných a to nie je riešenie (a saleziáni



tu tiež ktovie ako dobre s peniazmi na tom nie sú). Dokelu, to nie je fér, hovorím si. A pritom veľmi dobre viem, koľko nespočetne krát som tu na prosbu detí „Martina, som hladný“ smutne odpovedala „ale ja nemám jedlo“. No teraz mi to nedalo. Pýtam sa ho, či je hladný. Hovorí, že nie. Veľmi mu to síce neverím, ale o to viac mám potrebu mu pomôcť. Vchádzam do domu, očami hľadám niečo proti lejaku a po chvíli sa

vraciam von. Podávam mu do ruky lízatko (tie mám v zálohe stále) a veľký kus látky (už 5 mesiacov je zložená na posteli slúžiac asi ako obrus, ale nikto ju tu aj tak nepotrebuje). Nesmelo sa usmeje, obmotá látku okolo seba a ja ho s úsmevom posmelujem, že teraz sa už môže vrátiť domov aj za dažďa. Poďakuje sa, nahodí letný úsmev a odchádza...

„Buch, buch...“, počujem asi o hodinu neskôr. Len čo stlačím kľučku na dverách, už sa preľaknuto dovnútra rúti asi 5-ročný chlapec. Tiež ho registrujem z nášho oratka. Bosý, tričko celé potrhané. Objímam ho a pýtam sa, čo tu robí sám. Bez odpovede. Len mi ticho



sedí na nohách a vyzerá, že nič iné nepotrebuje. Len objatie. Zisťujem, kde býva a snažím sa mu vysvetliť, že je najlepšie vrátiť sa domov, lebo na našom dome ostať nemôže a vonku tiež nie, lebo strašne prší. So smutnými očami hovorí iba jedno: „nechcem ísť domov“. Na moju otázku „prečo“ som odpoveď čakala márne... Snažila som sa nadviazať rozhovor, nech zistím troška viac, ale neúspešne. Iba ticho sedel, sem-tam som z neho dostala aspoň odpoveď „áno“ alebo „nie“. Prešla som sa našim domčekom, čo by ho tak potešilo a našla som autičko, ktorému chýbalo jedno koliesko.



Podávam mu ho spolu s pomarančom a síce nerada, ale prosím ho, nech sa vráti domov. Na rozlúčku ma ešte silno objíme. Je to ťažké zatvárať

dvere za takýmito deťmi. Keď im neviete pomôcť. Po pár minútach pozerám z okna von a on v tom daždi ešte stále sedí...

Na druhý deň ráno netrpezlivo zisťujem od našej kuchárky, ktorá má na starosti miestnu charitu, ako to tam funguje. A či sa nejako dá pomôcť týmto „naším deťom“. Vraví, že uvidíme. A tak čakám. Uvedomujúc si pritom vlastnú neschopnosť, či obmedzenosť možností. „Vy im dajte jesť“ mi beží dookola myslou. Takisto aj slová Peťa Jacka (salezián zodpovedný za misijných dobrovoľníkov), že najviac, čo im môžeme dať, je naša živá prítomnosť a láska.

„...lebo som bol hladný a dali ste mi jesť; bol som smädný a dali ste mi piť; bol som počestný a pritúlili ste ma; bol som nahý a priodeli ste ma; bol som chorý a navštívili ste ma; bol som vo väzení a prišli ste ku mne.“ Pred pár dňami



som v súvislosti s týmto evanjeliom čítala jeden krátky príbeh: Istá mladá žena bola tak oslovená prácou misionárok lásky v Kalkate, že sa opýtala Matky Terezy, či by mohla aj ona vstúpiť do rehole. Ona jej s láskou odpovedala: „Zostaň tam, kde si. Nájdi si svoju Kalkatu. Nájdi chorých, trpiacich a opustených tam, kde žiješ – vo svojom dome, vo svojej rodine, vo svojej práci a vo svojej škole. Všade, kam pôjdeš, nájdeš ľudí, ktorí sú nechcení a nemilovaní.“

Kalkata je všade. Znie mi to v ušiach až veľmi často. Nie žeby to bola pre mňa novinka, nepotrebovala som prísť do Afriky, aby som zistila, že príležitosť pomáhať druhým klope na každom rohu, len ma to inšpiruje a poháňa zamýšľať sa viac nad tou „mojou Kalkatou“. Momentálne tu v Angole a o pol roka...uvidíme.

A čo tvoja Kalkata?!

Ako sa sen o Nairobi skutočným stal

BETKA A MARTIN JABORNÍKOVCI · 11. NOVEMBER 2016

Po mesačnom čakani na projekt sme predsa nakoniec nastúpili na lietadlo... Je to celkom zvláštny pocit ocitnúť sa po dlhej ceste lietadlom znovu na „normálnej“ zemi, a uvedomiť si, že sa nachádzame na africkom kontinente, doteraz známom len z mapy a dokumentárnych filmov. Tá cesta nadržanom z lietadla do centra Bosco Boys bola (napriek únave) na prvý pohľad dosť silná. Išli sme cez ulice a miesta, ktoré pripomínali chudobu až veľmi. Vonku boli ľudia, aj mladí – o pol štvrtej ráno. Prašná cesta (ktorú si predstavujeme vždy, keď sa povie Afrika) bola vlastne asfaltka, po ktorej okrajoch bol ten známy prašný povrch. Okolo cesty občas nejaké plechové budy – cez deň sme zistili, že to sú obchody pre miestnych.

Prespali sme vo vedľajšom centre Kuwinda a potom nás saleziáni odviezli do nášho nového domova – do centra v Langate. Ten príchod bol neskutočný – ako v Afrike. Chalani hrali futbal, a keď zbadali auto, všetci šesťdesiati sa



doslova zhýkli okolo, otvorili nám dvere, cez seba podávali ruky, kládli veľa otázok (či sme im niečo priniesli, čo im posielajú Mária s Karolom – minuloroční dobrovoľníci, či máme sladkosti, či im dám svoje hodinky, či je Martinova obrúčka zlatá...). Nakoniec sme sa prebojovali do dobrovoľníckeho domčeka. Bola to vtedy taká oáza pokoja. Po vybalení a hlbokom nadýchnutí sa miestnej atmosféry sme vykročili v ústrety našej misii. A ako to už po saleziánsky býva, všetko sa to začalo futbalom... Ten ozaj spája. A tam ani nemusíte rozmýšľať nad tým, čo povedať. Akosi to ide samo. Úsmevy a otázky neprestali, ale trochu sa zmenili. „Akosamaš? Do you want to speak swahili?...“

A tak nejako sme prežili posledný týždeň z ich školského roka. Viac-menej sme sa len prizerali a učili, ako to tu funguje. Ráno o pol siedmej

začínajú všetci sv. omšou (v afrických rytmoch). Pamätám si, ako sme sa rozprávali o tom, čo mávajú na raňajky... Chlieb. S čím? ...s čajom. Každý by si vtedy spomenul na slovenské decká, ktorým kôrka nechutí...

Po raňajkách majú upratovanie. Každá skupina čosi iné, a celkom to tu frčí. Najkrajšie bolo umývanie dlážky. Vylejú na ňu pár vedier mydlovej vody, a potom celú tú potopu naháňajú prútenými metlami do



odtokov vonku pred jedálňou. Potom majú štúdium, obed, *manual work*, obľúbené voľno (väčšinou na futbal alebo preliezky), sprchu, hodinku samoštúdia, večeru, ruženec a spať. Väčšina chalanov má svoj vlastný ruženec a chránia si ho ako najväčší poklad na svete. Tu je Mária pre nich výnimočne dôležitá. Jeden deň som bola pozrieť cez deň aj s troma chlapcami v ich spálňach. Sú to dve miestnosti, v každej je 25 poschodových postelí. V tejto bola aj socha Panny Márie. Oni mi ju ukazovali so slovami, že to je „jediné dievča, ktoré môže byť v ich spálňach“.

Za ten týždeň sa zrazu z „legendou opradených chudobných afrických chlapcov“ stala banda obyčajných decák, ktoré sú veselé pri hre, občas spiace nad knihami v škole, ktoré si vyžadujú pozornosť a každú chvíľu sa niekde zrania (a väčšinou to zveličia, keď prídu, aby sme im to ošetrili). A ešte stále niečo cmúľajú. Raz som počas vyučovania požičala chlapcovi strúhadlo, a keď mi ho išiel vrátiť, vytiahol ho z úst, rýchlo poutieral a položil mi na stôl. Iný zasa prišiel, že nemôže jesť, lebo ho bolí ďasno. Fakt, mal vzadu nad zubom dieru v ďasne. Ako je to možné? Cmúľal paličku z lízatka, a ktosi mu nejakou náhodou narazil do úst a palička mu tam spravila dieru (mimochodom, na druhý deň dostávali sladkosti, tak už bol fit ;)).

Ku koncu týždňa do centra prišla skupinka mladých z krajín Východnej Afriky, ktorí si robili niekoľkodňový kurz žurnalistiky. Ako výstup nakrúcali krátke filmy tu v centre. Na záver a prezentáciu ich kurzu sme boli

pozvaní aj my. Videli sme teda rozprávania niektorých našich chalanov o tom, ako sa dostali na ulicu, o skúsenostiach s bitkou, útekoch z domu, drogami, strate rodičov... Bolo to pre nás veľmi silné, lebo to neboli „nejakí africkí chlapci z filmu“, ale naši huncúti, čo



sa s nami týždeň bláznili v centre. Uvedomili sme si, že toto centrum je veľké dielo. Týmto chalanom dáva nádej na niečo viac. Tu v centre majú pravidelnú stravu (úprimne...na naše pomery nič moc...každodenné *gidari* je fazuľa uvarená s tvrdou krmnou kukuricou), učia sa tu udržiavať si poriadok a majú možnosť študovať. To im dáva nádej v živote niečo dokázať. A oni si to pomaly uvedomujú.

Posledný večer sa niesol vo vianočnej nálade. A že len v Európe začínajú Vianoce už v októbri. Stromček, svetlá, hudba... Oni si doma cez prázdniny veľmi Vianoce neužijú, tak sme ich oslávili tu. Najviac sa snáď tešili zo slávnostnej večere – ryža a mäso. A ešte z koláča po večeri. Pre nich je to slávnostné jedlo.



V sobotu sme sa rozlúčili na prázdniny. Niektorí išli veselo, iným sa odchádzalo ťažko. Nie všetci majú rodičov, a tieto dva mesiace budú pre mnohých náročné. Keď sme prišli, mysleli sme si, že cieľom centra je vytrhnúť ich z prostredia ulice, a naučiť ich žiť

v kultúrnom svete. Ale aj v rozhovoroch s miestnymi saleziánmi sme spoznali, že to nie je celkom tak. Je dôležité po štúdiu ich poslať domov. Aj napriek riziku, že ich to „pokazí“. Áno, niektorých pokazí. Ale ich úlohou je naučiť sa postaviť na vlastné nohy a nie byť závislými neustále od

niekoho, kto im dá najesť. Viacerí sa vrátia domov a rodičovské chatrčky začnú upratovať. Ich úlohou je priniesť svetlo do prostredia, z ktorého vyšli.

Čokoládový Lvov alebo Kde býva Svätý Mikuláš

BEMA HERČKOVÁ · 11. APRÍL 2016

4.4. 2016

Keď píšem tieto riadky, už prešli moje povinné „tri mesiace mimo územia Ruskej federácie“, počas ktorých som musela opustiť misiu na Sibíri, a som späť v Aldane. Medzitým som však nestrácala čas zbytočným čakaním na Slovensku. Radšej som si odskočila do mesta Lvov, na západe Ukrajiny, pomáhať ako dobrovoľník v detskom domove, v ktorom sa miestni saleziáni starajú o opustených a osirelých chlapcov...



Pozerajúc z okna na zasneženú mrazivú tajgu sa v spomienkach vraciam do okúzľujúceho, vždy prívetivého Lvova, v ktorom som s mojimi malými kamarátmi zažila nezabudnuteľné tri mesiace v Rodinnom dome „Pokrova“.

14.12. 2015

A tak sa stalo, že Vianoce nebudem oslavovať ani na Sibíri, ani na Slovensku...a vlastne dvadsiateho štvrtého ich nebudem oslavovať VÔBEC, keďže ma to zavialo k ukrajinským saleziánom, ktorí sú snáď jedinými saleziánmi na svete sláviacimi vo Východnom (gréko-katolíckom) obrade.

Do mesta Lvov prichádzam štrnásteho decembra, prípravy k oslavám Mikuláša sa chýlia do veľkého finále (tu ho oslavujú osemnásteho decembra). O tomto čarovnom mestečku na Západnej Ukrajine som toho (ja ako zaniatený fanúšik Ukrajiny) počula už veľa, ale o tom, že človek sa ešte aj v 21. storočí môže ocitnúť v skutočnej rozprávke, som netušila. V jeho úzkych uličkách sa na človeka z každého rohu valí vôňa ľvovskej čokolády, praženej kávy a závan stredoveku. Do kroku ľuďom vyhrávajú pouliční muzikanti a každú chvíľu vyzvávajú zvony z kostolov a katedrál, ktorých je tu, podľa

môjho skromného názoru, viac než kdekoľvek inde na svete. A vôbec, taký Vatikán by sa červenal závišťou pri návšteve Lvova. Keď napríklad cestou v maršrútke míňate na každom polkilometri nejaký kostol, všetci sa pekne svorne prežehnávajú. Namiesto tradičného pozdravu „Dobré ráno“, „Dobry deň“ a „Dobry večer“ sa tu (podľa liturgického obdobia) používa „Slava Iisusu Christu“, „Christos narodyvsja“ alebo „Christos voskres“. A je jedno, či sa zdravíte s rehoľníkmi alebo s predavačkou v obchode. Jeden by si povedal, že nie 100%, ale 130%



tunajšieho obyvateľstva vyznáva kresťanstvo. Domáci s vážnou tvárou vysvetľujú, že možno len 10% z nich sú skutočnými, úprimnými veriacimi, no mne je to srdečne jedno. Ako čerstvo pricestovaná cudzinka som ohúrená týmto malým „kresťanským Hollywoodom“, v ktorom sa všetok verejný aj osobný život točí okolo viery, rozličných sviatkov a po tieto dni je tu najväčšou hviezdou jednoznačne Svätý Mikuláš.

Od osemnásteho decembra do šiesteho januára, kedy sa oslavujú pravoslávne Vianoce, je Lvovčanmi najskloňovanejšie práve jeho meno. Mikuláš nosí deťom nielen sladkosti, ale zvláda namiesto Ježiška aj



roznášať darčeky. Asi vďaka tomu ho zbožňujú nielen deti, ale aj dospelí, a to nielen v období pred Vianocami, ale po celý rok. Mikuláš tu má svoju vlastnú rezidenciu, sú mu zasvätené

kostoly, názvy rôznych inštitúcií a jeho ikona nesmie chýbať v žiadnom kostole. Do Rodinného domu našim chlapcom prinášajú sponzori každodenne toľko cukríkov, že tu v nich čoskoro začneme plávať. Drobci sa darcom vždy odvdáčia nejakou pesničkou. Myslím, že za celý život som nepočula toľko slovenských ľudoviek, koľko ukrajinských pesničiek o Mikulášovi.

6.1. 2016

A máme tu Vianoce. Od mikulášskych pesničiek plynule prechádzame na koledy. Tie sa spievajú NAOZAJ na každom rohu, dokonca si ich veselo nôtia aj cestujúci v električke či vodič autobusu a každý deň sa v meste koná nejaký koncert alebo festival venovaný koledám. Od šiesteho januára, kedy sme v Rodinnom dome po zažiarení prvej hviezdy na nebi všetci svorne zasadli k štedrovečernému stolu, až do pätnásteho februára (oficiálny koniec Vianoc) spontánne prechádzame od pozdravu „Slava Iisusu Christu“ na „Christos narodyvsa“. Celé toto obdobie chodia po meste od domu k domu deti s „Vertepom“ (naša obdoba „Betlehemcov“) koledovať a zarábať si. Vidina takéhoto zárobku nenecháva doma sedieť ani naše deti. A tak im poslušne, deň čo deň, chodím za chrbtom, zatiaľ čo sa oni dobývajú do ľвовských domácností a dávam pozor, aby mi ich niekto neukradol či aby nevyviedli nejakú neplechu.



Už niekoľko rokov si so smútkom uvedomujem, že „čaro Vianoc“ na Slovensku sa zúžilo na bezhlavé behanie po nákupných centrách a márne čakanie na sneh. Tu, vo vianočnom Ľvove, som sa vrátila do detstva.

Kto nebol na západnej Ukrajine, nevie, čo sú to Vianoce... Kto nevidel na Prvý sviatok vianočný živo tancovať kňaza pred oltárom (za nadšeného koledovania pospolitého ľudu), nevie, ako vyzerá nefalšovaná radosť z Ježišovho narodenia. A ešte aj SNEH tým Ukrajincom napadol presne deň pred Vianocami. To aby si zo mňa mohli robiť srandu, že dvadsiateho štvrtého decembra je úplne, ale úplne nesprávny dátum pre Vianoce

Možno ste si doteraz lámali hlavu nad tým, ako som mohla vycestovať na Ukrajinu, keď tam zúri vojna. Nemusíte sa trápiť. Na západe je pokoj, život ide po starom a po Ľvove sa naďalej bezstarostne prechádzajú turisti. Vojnu pripomínajú len príbehy ľudí, ktorých sa bezprostredne



dotkla a vojaci vracajúci sa domov alebo mieriaci na front. Akurát oslavy Nového roku prebehli pre vojnu ticho a pokojne, priam nebadateľne. Na oblohe nebolo vidieť skoro žiaden ohňostroj, pretože hlučné výbuchy by len zbytočne prehlbovali traumu vojakov, ktorí sa vrátili z frontu...

Moji malí „paskudníci“



Slovo „paskudník“, jedno z mnohých ukrajinských slov príbuzných slovenčine, dokonale opisuje šestnástich malých šibalov, ktorých som v Rodinnom dome mala deň čo deň na starosti. Okrem mojich chlapcov, vo veku od osem do dvanásť rokov,

v Rodinnom dome žije ešte ďalších (okolo tridsaťpäť) chalanov do osemnástich rokov. Všetko slušní, veselí, dobre vychovaní a šikovní mladí muži... ale mne dávali plne zabrať moji krpci. Rodinný dom sa nevolá „Rodinným domom“ len tak pre nič za nič. Len ťažko si pre tieto opustené deti predstaviť lepšie a útulnejšie miesto. Rodinnú atmosféru tu cítiť tak silno, že doma sa tu cítia nielen chlapci, ale po pár dňoch som sa ako vo vlastnej rodine začala cítiť aj ja, a to vďaka všetkým – počnúc od upratovačiek cez kuchárky až po vychovávateľov.

S chlapcami nám však istý čas trvalo, dokým sme si na seba zvykli. Po mnohých, nie práve pekných skúsenostiach, ktorými si už za svojho krátkeho života prešli, si len ťažko pustia niekoho k telu. Ešte horšie bolo, že s ruštinou sa s nimi skoro vôbec nedá dohovoriť, preto mi nezostávalo nič iné, než začať čo najrýchlejšie rozumieť ukrajinčine. Ale aký krásny bol ten pocit, keď som si uvedomila, že sa z nás v istom momente stali nerozluční priatelia. Dni sme trávili spolu od svitu až do mrku. Takmer každé ráno som si privstala na šiestu, aby som im navarila mliečnu kašu a čaj (a aby som dala vychovávateľkám ešte trošku pospať po prebdenej noci), vypravovala do školy, vyzdvihla zo školy, odpravovala na všakovaké krúžky a priniesla domov živých a zdravých. Medzitým sme im spolu s ostatnými vychovávateľmi pomáhali robiť domáce úlohy – hlavnou náplňou mojej práce bolo naučiť ich aspoň trošku anglický jazyk, ale nejakým nepochopiteľným zázrakom som im sem-tam zvládala vysvetliť

aj učivo z ukrajinčiny či dokonca(!) z matematiky. Najkrajšou časťou dňa však bolo, keď som ich raz za čas mohla po večernej modlitbe uložiť do postielok, trochu si s každým pokecať v prítomí izby o živote a zaželať dobrú noc.

Kedysi sa mi predstava mať na krku hrbu malých detí rovnala nočnej more a keby mi niekto tvrdil, že jedného dňa sa budem po turistami zaplnených uličkách Lvova predierať so šestnástimi malými faganmi, asi by som neverila. No dá sa to. Ako nič! A čím viac detí, tým lepšie – keď sa všetci navzájom dopĺňame, pomáhame si a hlavne, keď máte okolo seba tak dobre vychované deti, akými sú naši chlapci, ktorí nepoznajú väčšej radosti než s niečím pomôcť alebo sa o niečo podeliť. V praxi to vyzerá tak, že si celý deň posedávam a okolo mňa poletujú ako lastovičky malí pomocníci, ktorí umývajú riady, upratujú a neustále mi prinášajú cukríky, kávu, čaj alebo iné pozornosti. Radosť byť dobrovoľníkom!

10.3.2016



Vďaka času strávenému medzi chlapcami v Rodinnom dome som si uvedomila, že Boh má asi veľmi rád, alebo ma chce tisícnásobne za niečo odmeniť, keď mi podaroval tri mesiace nefalšovanej radosti, zábavy, šťastia a do cesty mi poslal

toľko dobrých ľudí. Dnes v noci odchádzam vlakom do Kyjeva, z ktorého odlietam naspäť na moju misiu, do Jakutska. Odvdáčiť sa Mu za všetko, čo som tu dostala a opäť priniesť s Jeho pomocou radosť a svetlo aj do týchto odľahlých končín zeme. Neodchádzam však naveky, v lete sa s paskudníkmi znovu vidíme!